

IZGLĪTOJŠĀ NODARBĪBA NR. 2 – DIGITĀLĀS ATTIECĪBAS

Metodoloģija

levads

Pusaudžiem, viedtālrunis ir iespēju pastāvīgi sazināties ar draugiem. Lai runātu par sevi, dalīties, iepazīt cilvēkus, fotografēt un Pašfoto ir vispopulārākās aktivitātes jauniešu vidū. Ar viedtālruni ir iespējams to visu paveikt, bet baudīt šīs iespējas, nevis nonākt digitālo komunikāciju slazdos, ir nepieciešams laiks iepazīt un padomāt kādi ir piemēroti veidi, lai nepārkāptu robežu.

Kā atspoguļots projekta „SMART Generation” pētījuma ietvaros, kas ir viena no galvenajām funkcijām, ko pusaudži izmanto viedtālrunī ir čats ar draugiem. Šā iemesla dēļ, šī nodarbība ir veltīta "čatam", lai palīdzētu puīšiem un meitenēm izvērtēt kādiem digitālās komunikācijas veidus izmantot veidojot atbalstīt attiecības, un kurus vēlams ierobežot. Viena no galvenajām debašu tēmām patlaban ir naidu kurinoši izteikumi, kas izpaužas izmantojot, vārdus un sauļus, kuru mērķis ir kurināt naidu un neiecietību pret kādu personu vai grupu. Šī tēma ir vēl strīdīgāka, ja runa iet par vārda brīvību tiešsaistē, kur pat īpašie starptautiskie kopīgi noteikumi neeksistē. Lielie uzņēmumi, piemēram, Google un Facebook uzticas standartu definīcijas pakalpojumam, ko sniedz īpaša darba grupa, ko jokodamies sauc par "Lēmējiem".

Viens no galvenajiem komunikācijas elementiem, ko izmantojo čatojot ir Emociju sejas, kuru mērķis ir labāk izskaidrot teksta emociju: tā kā teksti tiek veikti tikai ar rakstītiem vārdam, tos var interpretēt dažādi. Tomēr viens jautājums, ja ar emociju sejām ir iespējams izteikt mūsu iekšējo izjūtu bagātību, vai, tad to izpratne netiek pakļauta dažādām interpretācijām. Tā arī ir taisnība, ka pusaudzis vieglāk sazinās ar viedtālruna starpniecību.

Aktivitāte tiek sadalīta divām vecuma grupām, jo dažas zināšanas var būt pārāgri 12-14-gadus veciem bērniem. Katrs skolotājs/apmācītājs, protams, var novērtēt, kura aktivitāte ir vislabāk piemērota, tai klasei/grupaīar ko viņi strādā.

Galvenais uzdevums

- Atspoguļot dažādos veidos viedtālrunu personiskai lietošanai
- Noteikt uzvedību, kas uzlabo attiecības
- Noteikt uzvedību, kas traucē attiecības
- Noteikt instrumentus veiksmīgu attiecību veidošanai

Kopsavilkums 1 (12-14 gadi)

Paraksts	Spēles par Whatsapp emociju sejām. Dalībnieks tās skaidro un apraksta vārdiem izteiktās emocijas, mēģinot izprast emociju seju ietekmi uz komunikācijas procesu.
Atslēgvārdi	Čats, emocijas, emociju sejas, attiecības, komunikācija, attieksme, empātija, atbildība, integrācija
Mērķa grupa	12-14 gadi
Aktivitātes laiks	1 stunda
Veids	Prāta vētra, kooperatīvā mācīšanās, saruna
Nepieciešamais aprīkojums, materiāli	1 viedtālrunis uz grupu, dators un skaļruņi

Piedāvātā aktivitāte

Šīs aktivitātes mērķis ir likt dalībniekiem domāt par atšķirībām starp vārdisku vai personīgu komunikāciju un komunikāciju caur viedtālruni. Piemēram, vai emociju sejas veicinā vai kavē izpaust manas emocijas? Vai emociju sejas spēj izteikt to, kā es jūtos? Aktivitātes beigās dalībnieki apspriež iespējas un labākos veids, kā sazināties, atkarībā no situācijas un cilvēkiem, ar ko notiek saruna.

LASĪTĀJA aktivitāte (12-14 gadi): "Čatojot"

Lai uzsāktu skolotājs/apmācītājs ierosina klasei/grupai noskatīties video " Play your part for a #BetterInternetSG" (Publicēts Youtube kanālā *Media Literacy Council of Singapore* (skat. materiālus projekta mājas lapā).

Video ļauj skolotājam/apmācītājiem uzsākt ideju vētru starp dalībniekiem, lai noskaidrotu, kas ir galvenie elementi atbildīgai digitālai komunikācijai. Diskusiju var, veicināt pamatojoties uz šādiem jautājumiem:

- Vai jūs piekrītat video paustajam viedoklim?
- Centieties definēt četras jaunus Emociju sejas, kas tika ierosinātas video beigās: cieņa - integrācija - empātija - atbildība.

LIETOTĀJA aktivitāte (12-14 gadi): "Emociju sejas"

Pirms aktivitātes uzsākšanas, skolotājs/apmācītājs sadala dalībniekus grupās: 3-6 dalībnieki.

Tad viņa/viņš izdala katrai grupai darba lapu ar nosaukumu "Emociju tabula" kur apkopotas visvairāk lietotās Emocijas. Izmantojot darba lapu kā ceļvedi, pēc dažām minūtēm dalībniekiem būs:

- Jāapraksta, cik precīzi vien iespējams, dažus Emocijas seju nozīmi
- Attēlot ar viņu sejām dažas emocijas pēc savas izvēles
- Uzņemiet attēlu vai veidot īsu video atdarinot dažas Emociju sejas pēc savas izvēles

Šajā brīdī grupas iesūta skolotājam/apmācītājam uzņemtos fotoattēlus un video, kurus rāda ar projektoru, lai ikviens varētu redzēt. Grupas var sacensties uzminēt, kāda emociju attiecas uz katru fotoattēlu vai video.

Veicot aktivitāti, dalībniekiem ir paredzēts saskarties ar grūtībām izteikt seju emocijas ar vārdiem vai ar sejām.

Aktivitāti var noslēgt, augšupielādējot video vai fotogrāfijas sociālos medijos, izmantojot tēmturi *#smartgeneration_emoticon*, kā arī dalīties ar jauniešiem no citām projekta partneru valstīm.

KRITIKA aktivitāte (12-14 gadi): "Sejas vai vārdi"

Šajā aktivitātē, dalībnieki dalās ar pieredzi komunikāciju veidu atšķirībās- digitālā komunikācija vai tiešā sarunu komunikācija.

Grupās, kas iepriekš izveidotas veic sekojošo:

- Izvēlas kādu emociju un attēlo to ar seju dabīgā veidā, neattēlējot emociju sejas iztīsmes
- Izēlaties vienkāršu dialogu un izmēģiniet to, pirmo reizi izmantojot emociju sejas un pēc tam rakstot tekstu bez emociju sejām

Šajā brīdī skolotājs/apmācītājs var uzdot dažus jautājumus, lai stimulētu dalībnieku vidū kritisku analīzi izsakoties ar emocijām viedtālruna čātā.

Daži jautājumu piemēri:

- Vai ir kādas atšķirības starp emocijām, kas izmantotas kā emociju sejas un emocijām, kas izteiktas aci pret aci?
- Čatojot, kad jūs izmantojat Emociju sejas?
- Ja jums ir nepieciešams, lai citi jūs skaidri saprastu, ko jūs izmantojat galvenokārt vārdus vai emociju sejas?
- Vai jūs varētu izteikt visu, ko jūs vēlaties, caur čatu un emociju sejām?

- Kādā gadījumā jūs neizmanto tu čatu, bet izvēlaties runāt personīgi?

Dialoga piemērs:

Dialoga veidošanai, var izmantot jebkuru sarunas tēmu starp dalībniekiem, piemēram:

A - Šajā nedēļas nogalē man jādodas uz kalnu kopā ar vecākiem, cik garlaicīgi !!

B - Es iešu uz Džastina Bībera koncertu kopā ar Robertu un Lienas vietā

A -Super! Laimīgais! Man vecāki nekad neļauj iet uz koncertu ar draugiem

	APRAKSTI EMOCIJAS

IZVĒRTĒTĀJA aktivitāte (12-14gadi): “Virtuāli vai reāli?”

Skolotājs/apmācītājs lūdz dalībniekiem atbildēt uz jautājumiem, kas piedāvāti darba lapā „Attiecības - Izvērtēšana”.

Darba lapa

“Attiecības – Izvērtēšana”

Kādas darbības jūs pārsvarā veicat mutiski un kuras izmantojot čatu?

	mutiski	čatojot	abas
Dzimšanas dienas novēlējumus			
Plānojot iet ārā pastaigāties kopā ar darbiem			
Lai satiktu jaunus draugus			
Lai iepazītos ar meiteni/puisi			
Lai pārtrauktu attiecības ar meiteni/puisi			
Lai pajautātu draugam, kā viņam/viņai iet?			
Lai pastāstītu, ka kaut kas ļoti jauks ir ar jums noticis			
Lai pastāstītu, ka kaut kas nepatīkams noticis ar jums			
Lai pateiktu, ko jūs darāt dotajā brīdī			

Kopsavilkums 2 (15-17 gadi)

Paraksts	Lomu spēles: čata simulācija ar noteiktu lomu sadalījumu. Kopīgu noteikumu definēšana lietojot klases/grupas čatu.
Atslēgvārdi	Attiecības, čats, noteikumi, komunikācija, vardarbība
Mērķa grupa	15-17 gadi
Aktivitātes laiks	1 stunda
Veids	Pāra vētra, meklēšana, kooperatīvā mācīšanās, lomu spēles
Nepieciešamais aprīkojums, materiāli	Telpa ar interaktīvo tāfeli vai projektoru, kas savienots ar datoru Viedtālrunis (vismaz viens uz grupu), interneta pieslēgums

Piedāvātā aktivitāte

Šīs aktivitātes mērķis ir veicināt iespēju salīdzināt starp dalībniekiem dažādas metodes, un jēgpilnu tērzēšanas pielikumu, jo īpaši klases/grupas čatā. Kādos gadījumos čatošana parādās kā noderīgs instruments, un, kad jums ir nepieciešama tiešā komunikācija?

Aktivitāte beidzas, izveidojot kopīgus noteikumus par atbildīgu klases/grupas čata lietošanu.

LASĪTĀJA aktivitāte (15-17): "Viemēr pieslēgumā"

Lai uzsāktu, skolotājs/apmācītājs ierosina klasei/grupai, lai noskatītos video "Are You Lost In The World Like Me?" (Video dziesmas autors amerikāņu dziedātājs Mobjijs, animāciju veidojis Steve Cutts) (skatīt materiāli par projekta mājas lapā).

Video ļauj skolotājam/apmācītājiem uzsākt diskusiju starp dalībniekiem, lai izceltu provokatīvā veidā, kaitīgās sekas ko nodara pārmērīga viedtālruna lietošana.

Diskusiju var veidot vadoties pēc šādiem jautājumiem:

- Kādus negatīvo viedokli attiecībā denonsē šis video?
- Vai jūs piekrītat viedoklim, ko pauž video?
- Kādas situācijas, kuras tu redzēji video, tu esi pieredzējis savā ikdienas dzīvē?

LIETOTĀJA aktivitāte (15-17 gadi): "Čatojam!"

Lai sagatavotu aktivitāti, skolotājs/apmācītājs izveido grupas čatu ar dalībniekiem. Grupa ir funkcionāls instruments aktivitātē, un pēc tās tiks izdzēsta.

Izmantojot WhatsApp Web skolotājs/apmācītājs var piedalīties čatā no datora, un to iespējams savienot ar projektoru, lai visi var vienlaicīgi redzēt tekstu.

Šajā brīdī sākas lomu spēle.

Kā aprakstīts darba lapā "lomu spēle čats", skolotājs/apmācītājs izstāsta situāciju un piešķir dalībniekiem lomas, ko var interpretēt ar vairākiem dalībniekiem kopā, lai iesaistītu visus dalībniekus. Skolotājs/apmācītājs velta nedaudz laika, lai paskaidrotu un aprakstītu katra rakstura īpašības. Katrai personai/grupai ir jāsaņem savas lomas noslēpumi.

Tā kā dažas lomas paredz negatīvo uzvedību, ir svarīgi, ka skolotājs/apmācītājs nosaka ierobežojumus attiecībā gan uz valodu un agresīvu saturu.

Kad sākas lomu spēlē, katrai grupai ir jādarbojas saskaņā ar piešķirtās personas rakstura īpašībām. Čatošana notiek, līdz visi dalībnieki ir iesaistījušies sarunā ar vairākām ziņām.

Tad skolotājs/apmācītājs aicina dalībniekus, analizētu to, kā ir noticis čats uzdodot šādus jautājumus:

- Kā tu jutaties lomā, ko tu spēlēji?
- Vai konflikts tika atrisināts?
- Kas ir darbojies veidojot pozitīvu risinājumu? Kāpēc?
- Kas ir darbojies veidojot negatīvu risinājumu? Kāpēc?

- Kad mēs čatojam, kā mainās mūsu komunikācijas veids?
- Kā jūs rīkotos?
- Kā šāda veida situācijas varētu tikt atrisināta?
- Ko jūs vēlētos, lai tas notiktu čātā?
- Ko jūs vēlētos, lai tas notiktu čātā?

Darba lapa

“Lomu spēle Čats”

“**Labākais**” ir klases/grupas čats, bērni nepazīst viens otru ļoti labi vēl, bet Pauls uzņemas vadību un viņš nekavējoties izveido čatu, lai dalītos ar informāciju.

Vienu dienu Liene, kas atrodas vecpilsētā kopā ar savu draugu, ieliek čātā sava puīša un sevis pašfoto pie konditorijas izstrādājumu veikala, lai parādītu, ka viņa ir laimīga un viņai ir jautri.

Daži komentāri, kā vienmēr, nav pozitīvi....

Lomas:

- Pauls: viņš izveidoja čatu klases/grupas komunikācijai, viņš negrib, ka tur tiek ievietotas privātas fotogrāfijas un teksti, tādēļ viņš sadusmojās uz Lieni, jo viņam liekas, ka viņa ir izmantojusi čatu nepareizi.
- Džeks: viņam patīk meitenes un Liene viennozīmīgi ir izskatīga, viņš cerēja, ka viņa ir “brīva” un tagad viņš ir vilies, jo viņai jau ir draugs, tad viņš raksta dažus sarkastiskus komentārus šim pārim.
- Stīvs: viņš tic, ka čats ir iespēja lai visi kļūtu par labiem draugiem. Viņš cenšas būt par starpnieku starp dažādajām uzskatu pozīcijām.
- Monika: viņai patīk būt uzmanības centrā un viņa ir aizkaitināta, ka Liene ir viņu novirzījusi sāņus. Viņa cenšas darīt visu, lai citi viņu pamanītu.
- Sanita: viņai ir ļoti svarīgs ārējais izskats un viņa vienmēr izsaka savu kritiku par citu ģērbšanās stilu.
- Dairis: viņš izmanto ļoti agresīvu valodu un konfliktē par visu un ar visiem.
- Liene: viņai pavadīja lieliski laiku vecpilsētā kopā ar savu draugu un viņa vēlējās tikai dalīties par to ar klasi/grupu, viņa nedomāja, ka šādas rīcības rezultātā tiks saņemta tik liela kritika.

LOMU SPĒLE – daži ieteikumi

Lomu spēle nozīmē izspēlēt izdomātu stāstu, sekojot iepriekš noteiktām lomām. Vienkāršāk sakot, tas nozīmē stāstīt, aizmirstot, ka spēlētājs ir daļa no mums. Lomu spēles stāsts un spēlētāji ir divas atšķirīgas personas, kas nav savstarpēji saistītas un neatspoguļo dalībnieka personīgo raksturu.

Neviens nav uzvarētājs. Tā ir stāstu stāstīšana un sadarbības spēle. Mērķis ir visiem kopā izveidot jautru stāstu un analizēt to.

Dalībniekiem ir jārikojas atbilstoši savai lomai. Ikdienas emocijas, patīk vai nepatīk, nevajadzētu ietekmēt spēles gaitu.

Aizvainojoši teksti starp jauniešiem nav aizliegti, kamēr tie ir spēles daļa!

Dalībniekiem ir jāatceras, ka viss, kas ir pateikts vai darīts spēles simulācijas laikā neattiecas uz dalībniekiem tieši. Tā ir tikai spēle!

KRITIKA aktivitāte (15-17 gadi): “Meklējot labu čatu”

Iepriekšējais grupas sadalījums tiek saglabāts arī šajā aktivitātē. Katrai grupai ir nepieciešams viedtālrunis ar interneta pieslēgumu. Skolotājs/apmācītājs piedāvā tiešsaistes meklēšanu ar viedtālruni, lai apkopotu ierosinājumus par to, kā pareizi izmantot čatošanu. Lai izvairītos no pātraukuma, šī meklēšana ilgs 10-15 minūtes.

Pēc meklēšanas grupas dalās ar secinājumiem. Skolotājs/apmācītājs dalībniekus izteikt arī savas idejas un priekšlikumus par labu čatošanu.

IZVĒRTĒJĀJA aktivitāte (15-17 gadi): “ Čatojam, dodiet noteikumus!”

Aktivitātes darbība noslēdzas ar klases/grupas kopīgu noteikumu sarakstu, paturot prātā veiktās pārdomas, atrastos materiālus un priekšlikumus. Klase/grupa apkopo vienus kopīgus čata lietošanas noteikumus.